

ТЕМА 2. УКРАЇНА В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ. ПОЧАТОК УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

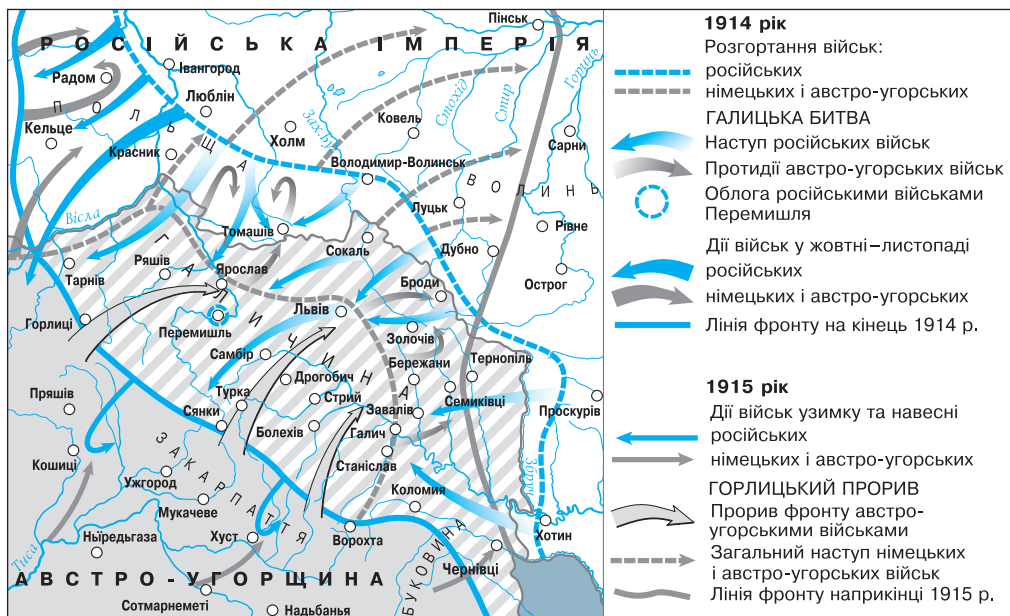
Причини та характер Першої світової війни

Причини	<ul style="list-style-type: none"> • Загострення протиріч між провідними державами світу внаслідок нерівномірності їх економічного та соціально-політичного розвитку. • Загарбання нових територій, контроль над ринками збуту та джерелами сировини. Гонка озброєнь. • Наявність двох ворогуючих блоків — Троїстого союзу (Німеччина, Австро-Угорщина, Італія) та Антанти (Велика Британія, Франція, Росія). • Бажання урядів воюючих країн відвернути увагу народів від внутрішніх проблем
Характер	Загарбницький, несправедливий для всіх воюючих сторін

Плани країн — учасниць війни щодо України

Росія	Австро-Угорщина	Німеччина
Буковина, Галичина, Закарпаття	Волинь, Поділля	Надніпрянська Україна (без Волині та Поділля)

Україна в роки Першої світової війни (1914–1915 рр.)

Ставлення західноукраїнських політичних сил до війни

<p>Головна Українська Рада (ГУР). 1 серпня 1914 р. К. Левицький, М. Павлик, М. Ганкевич</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Заклик до підтримки Австро-Угорщини у війні. • Захист інтересів українського населення в умовах війни. • Надання національно-територіальної автономії західноукраїнським землям, об'єднаним в окремих коронний край. • Активна участь у формуванні українських військових підрозділів — Українських січових стрільців (УСС)
<p>Союз визволення України (СВУ). 4 серпня 1914 р. Д. Донцов, А. Жук, В. Дорошенко</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Утворення самостійної Української держави у формі конституційної монархії. • Заснування демократичного устрою, надання рівних прав і свобод представникам усіх національностей. • Співпраця з урядами Німеччини та Австро-Угорщини з метою перемоги над Росією, на руїнах якої «встане Вільна Самостійна Україна». • Культурно-просвітницька робота (видання періодичної преси, створення українських культурних установ, шкіл тощо). • Участь у формуванні українських дивізій <i>сірожупанників і синьожупанників</i>)
<p>Загальна Українська Рада (ЗУР). 5 травня 1915 р. К. Левицький</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Намагання привернути увагу уряду Австро-Угорщини та інших держав до ідеї української державності. • Розмежування Галичини на Західну із центром у Кракові та Східну із центром у Львові за національним принципом. • Самостійна українська держава; об'єднання всіх українських земель у межах Австро-Угорщини в єдиний коронний край із правами територіальної та культурно-національної автономії. • Саморозпуск у листопаді 1916 р. на знак протесту проти маніфесту 5 листопада 1916 р. про відновлення Польської держави

Українські політичні сили та громадські організації Наддніпрянщини напередодні війни

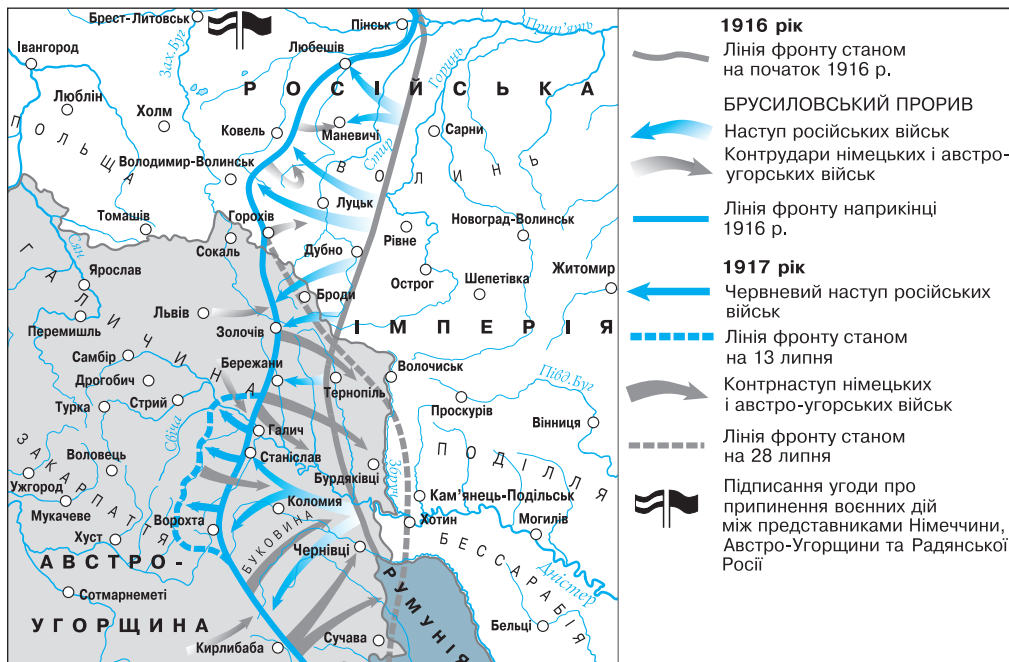
<p>Товариство українських поступовців (ТУП)</p>	<p>Закликали до підтримки Російської імперії, сподіваючись на надання Україні автономії в майбутньому; пізніше перейшли на позиції нейтралітету</p>
<p>Українська соціал-демократична робітничая партія (УСДРП)</p>	<p>Розкол у партії: група на чолі із С. Петлюрою виступила на боці Російської імперії; група на чолі з В. Винниченком засудила війну та відстоювала ідею автономії України</p>

Карпато-Руський визвольний комітет	Створений у Києві емігрантами із Галичини; виступав за возз'єднання всіх українських земель у складі Російської імперії, поширював серед галичан заклики зустрічати російські війська як визволителів
Комітет Південно-Західного фронту Всеросійського союзу земств і міст	Створений із метою підтримки російської армії; членами комітету були відомі представники українського національного руху — А. Вязлов, Д. Дорошенко, А. Ніковський

Воєнні дії та території України	
10 серпня — 13 вересня 1914 р.	<i>Галицька битва</i> — одна з найбільших битв Першої світової війни, у результаті якої російські війська оволоділи <i>Східною Галичиною, Північною Буковиною</i> та вийшли до карпатських перевалів
Березень 1915 р.	Захоплення російськими військами австрійської фортеці <i>Перемисьль</i>
Травень 1915 р.	<i>Горлицький прорив</i> — наступальна операція німецько-австрійських військ, результатом якої став загальний відступ російських військ, який тривав до жовтня і зупинився на лінії <i>Кам'янець-Подільський—Тернопіль—Кременець—Дубно</i> (росіяни втратили <i>Північну Буковину, Східну Галичину, Підляшшя, Холмщину, Берестейщину</i> та <i>Західну Волинь</i>)
Червень 1916 р.	<i>Брусиловський прорив</i> — наступальна операція російських військ Південно-Західного фронту під командуванням генерала О. Брусилова , у результаті якої Південно-Західний фронт завдав поразки австро-угорській армії (фронти при цьому просунулися від 80 до 120 км углиб території супротивника); війська О. Брусилова зайняли майже всю <i>Волинь, Буковину</i> і частину <i>Галичини</i>
Червень 1917 р.	Новий наступ російських військ на львівському напрямку, організований Тимчасовим урядом, який закінчився провалом; Росія втратила Галичину та Буковину. Після цієї події війна набула <i>позиційного характеру</i>

Створення Галицько-Буковинського генерал-губернаторства	
Кінець 1914 р.	Утворення російським урядом на захоплених територіях <i>Галицько-Буковинського генерал-губернаторства</i> на чолі з графом Г. Бобринським

Україна в роки Першої світової війни (1916–1917 рр.)

Політика російського уряду на захоплених територіях

- Знищення будь-яких національних особливостей українського населення.
- Насильницька русифікація (впровадження російської мови, законів тощо).
- Свідоме знищення українських гімназій, газет і журналів, книгарень, видавництв, бібліотек тощо. Закриття «Просвіт».
- Заборона діяльності українських політичних партій, спортивних та молодіжних організацій.
- Репресії проти українських політичних та громадських діячів.
- Переслідування греко-католицької церкви (депортація сотень священників греко-католицької церкви, у тому числі й митрополита А. Шептицького у глиб Російської імперії)

Українські національні формування в роки Першої світової війни

Серпень 1914 р.	Створення з ініціативи ГУР у м. Стрий легіону Українських січових стрільців (УСС) — українського військового формування в складі австро-угорської армії, що діяло в роки Першої світової війни на російському фронті й розглядалося як зародок майбутньої національної армії (загальна кількість 2,5 тис. осіб)
Основа	Активісти молодіжних організацій «Січ», «Сокол», «Пласт»
Керівництво	Перший командир: М. Галушинський . Видатні старшини — М. Баран, Г. Коссак, Т. Рожанківський та ін.

Бойовий шлях легіону УСС	
Вересень 1914 р.	Бойове хрещення на <i>Ужоцькому</i> та <i>Верецькому</i> перевалах у Карпатах
Весна 1915 р.	Битва на горі <i>Маківка</i> . Значні втрати легіону
28 серпня — 2 вересня 1915 р.	Бої у межиріччі <i>Серету</i> і <i>Стріпи</i>
Грудень 1915 р.	Переформування куренів УСС у полк
17 вересня 1916 р.	Поразки стрільців у битві під <i>Потуторами</i> ; розформування полку і створення на його основі двох куренів — бойового і резервного
Вересень 1916 р.	Розгром УСС під <i>Бережанами</i> (гора <i>Лисоня</i>)
Вересень 1916 — лютий 1917 р.	Переформування, поповнення підрозділів стрільців
Липень 1917 р.	Битва під <i>Конюхами</i>

Результати та наслідки Першої світової війни

- Демографічні втрати (понад 500 тис. осіб); братовбивча війна.
- Занепад промисловості, сільського господарства; зубожіння населення.
- Послаблення Російської та Австро-Угорської імперій, що стало катализатором майбутніх революційних подій в Україні.
- Зростання національної свідомості; висування ідей створення незалежної української держави

• Початок Української революції

Причини та передумови Української революції

- Залежне становище України та великодержавницька політика щодо неї з боку Російської імперії.
- Тяжке соціальне становище більшості населення (нерозв'язаність аграрного і робітничого питання тощо).
- Послаблення Російської та Австро-Угорської імперій унаслідок Першої світової війни.
- Лютнева демократична революція 1917 р. в Росії, в ході якої було повалено самодержавство та створено Тимчасовий уряд.
- Піднесення українського національно-визвольного руху.
- Формування національних органів влади

Утворення Української Центральної Ради (УЦР)

Дата створення	4 (17) березня 1917 р.
Лідер	М. Грушевський
Склад	882 депутати
Мета	Здобуття національно-територіальної автономії України. Захист національних інтересів України перед російським Тимчасовим урядом